

(๒๑) คดีพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

กลุ่มคดี สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย

คำพิพากษา ศาลฎีกา

คดีหมายเลขแดงที่ ๘๖๑/๒๕๔๐

ประเภทคดี แพ่ง

คู่ความ พันธุ์ ทัศนียานนท์ ที่ ๑ กับพวกรวม ๗ คน โจทก์
พันเอกสัณฑ์ หาญปละ ที่ ๑ กับพวกรวม ๒๙ คน โจทก์ร่วม
นายกรัชมุนตรี ที่ ๑ กับพวกรวม ๓ จำเลย

เรื่อง สิ่งแวดล้อม/ละเมิดสิทธิในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/ให้ปฏิบัติหน้าที่

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๓๕ , มาตรา ๔๘ ทวิ มาตรา ๕๘
- พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๖, มาตรา ๔๓, มาตรา ๔๕
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕, มาตรา ๑๔๒, มาตรา ๒๔๖
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๑

ประเด็นสำคัญในการพิจารณา และผลคำพิพากษา

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ข้อเท็จจริงปรากฏว่าพื้นที่ตามที่โจทก์ทั้งเจ็ดและโจทก์ร่วมทั้งยี่สิบเก้า

ฟ้องยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๓ ทั้งโจทก์ทั้งเจ็ดก็ยอมรับว่าพื้นที่ตามฟ้องเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มิใช่เป็นที่สาธารณะ ดังนั้น การที่โจทก์ทั้งเจ็ดมีความประสงค์จะให้ทางราชการกำหนดพื้นที่ตามฟ้องเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยไม่ต้องการให้มีการปลูกสร้างอาคารใดๆ ลงบนพื้นที่รวมทั้งต้องการให้กำหนดมาตรการจำกัดการใช้พื้นที่ดังกล่าวนั้นย่อมเป็นการใช้สิทธิโดยละเมิดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเป็นคำขอที่ไม่อาจบังคับให้ได้

ส่วนที่โจทก์ทั้งเจ็ดอ้างว่ามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๕ ขัดกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๒ นั้น เห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๕ เป็นการอนุมัติให้ทำการก่อสร้างอาคารแทนอาคารเดิมที่ถูกเพลิงไหม้จนใช้การไม่ได้ โดยไม่ปรากฏว่ามติดังกล่าวขัดต่อกฎหมายใดตามที่โจทก์ทั้งเจ็ดกล่าวอ้างในฎีกา คณะรัฐมนตรีย่อมมีอำนาจลงมติดังกล่าวได้โดยชอบ อนึ่งแม้ปรากฏว่ากระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมจะเคยมีหนังสือให้ขอคิดเห็นต่อคณะรัฐมนตรีประกอบการพิจารณาในเรื่องการใช้ที่ดินในความครอบครองของกรมประชาสัมพันธ์ว่าควรสงวนพื้นที่บางส่วนไว้เป็นพื้นที่สีเขียว และบางส่วนไว้สำหรับเป็นพื้นที่ที่รับน้ำ แต่ก็ปรากฏว่า ได้มีการถอนเรื่องคืนไปในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๖ โดยเสนอว่าขณะนั้นสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

สิทธิตามที่โจทก์ทั้งเจ็ดกล่าวอ้างมาในฎีกา เช่น สิทธิและหน้าที่ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๕๘ สิทธิในการมีอากาศสะอาดบริสุทธิ์หายใจเพื่อสุขภาพพลานามัยและคุณภาพชีวิตที่ดี สิทธิในการได้รับความร่มเย็นตามธรรมชาติของพื้นที่ตามฟ้อง สิทธิที่จะปลอดจากความเสียหายและเดือดร้อนอันเกิดจากปัญหาน้ำท่วมชุมชนในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ตามฟ้อง และสิทธิที่จะปลอดจากเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเกิดจากปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาความร้อนที่ระบายนจากตึกอาคารสูง ล้วนเป็นสิทธิตามปกติธรรมดาของคนทั่วไปซึ่งมีสิทธิได้รับตามที่กฎหมายกำหนดอยู่แล้วจึงไม่ใช่เป็นสิทธิที่โจทก์ทั้งเจ็ดได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ โจทก์ทั้งเจ็ดจึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องร้องจำเลยทั้งสามเป็นคดีนี้

การที่โจทก์ทั้งเจ็ดขอทราบข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับรายงานการประชุมและมติในการพิจารณาสถานที่ทำงานของหน่วยราชการในเขตกรุงเทพมหานคร และเมืองหลวงรวมทั้งแบบแปลนการจัดพื้นที่การก่อสร้างอาคารและแผนการป้องกันแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากจำเลยที่ ๓ แต่จำเลยที่ ๓ ไม่ให้ความร่วมมือ และไม่แจ้งเหตุขัดข้องว่าเป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ถือว่าเป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติหรือเข้าข่ายกเว้นข้ออื่นที่ไม่ต้องเปิดเผยแต่อย่างใดจึงเป็นการกระทบสิทธิของ

โจทก์ทั้งเจ็ดแล้ว โจทก์ทั้งเจ็ดจึงมีอำนาจฟ้อง จำเลยที่ ๑ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วย
เป็นบางส่วน

พิพากษายกฎีกาของ โจทก์รวมทั้งยึดสืบเก่าและฎีกาของจำเลยที่ ๒ และพิพากษาแก้เป็นว่า
ให้รับฟ้อง โจทก์ทั้งเจ็ดเฉพาะที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๑ ตามคำขอท้ายฟ้องข้อ ๔ นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำ
พิพากษาศาลอุทธรณ์